

Olga Legat

DZP

Prawniczka zajmująca się w ramach kancelarii DZP prawem ochrony danych osobowych. Jest współautorką komentarza do ustawy o ochronie danych osobowych z dnia 10 maja 2018 r., pełni także funkcję IOD u Klientów.

Maciej Ciszekiewicz

DZP

Radca prawny zajmujący się w ramach kancelarii DZP prawem handlowym i cywilnym. Posiada wieloletnie doświadczenie w obsłudze korporacyjnej spółek oraz transakcjach fuzji i przejęć.

Obowiązki z zakresu danych osobowych w kontekście zmian w spółkach

wadzonej działalności, nazwa, siedziba, czy też forma prawna. Powyższe cechy służą spółkom między innymi do tego, by odróżniały się od innych podmiotów występujących w obrocie gospodarczym. Służą one bowiem kontrahentom spółki do rozpoznania, z którym podmiotem mają do czynienia podczas zawierania umów. Żadna z powyższych cech nie ma jednak charakteru stałego, ich zmiana jest jednym z przejawów funkcjonowania spółki.

Przykładowo, niczym nadzwyczajnym nie jest zmiana osób pełniących funkcje w organach zarządzających spółką czy nadzorujących ją. W wyniku transakcji sprzedaży udziałów w spółce z o.o. zmianie ulegnie osoba posiadacza udziałów, a więc współnika spółki. Nowy współnik może mieć nieco inną wizję rozwoju spółki niż poprzednik, może więc zadecydować o uzupełnieniu bądź o zupełnej zmianie przedmiotu działalności spółki. Zmiana taka nierzadko wiąże się ze zmianą nazwy (firmy) spółki. Pierwotna forma prawna może również okazać się nieodpowiednia, na przykład z uwagi na zmianę w otoczeniu prawnym lub z uwagi na relacje między współnikami. Oczywiście, do po-

wyższych zmian nie musi dojść wyłącznie w wyniku transakcji, mogą być one wynikiem analizy wykonanej przez dotychczasowego współnika czy zarząd. W wyniku konsolidacji grupy spółek może dojść do przejęcia w trybie sukcesji uniwersalnej wszystkich praw i obowiązków jednej spółki przez inną, w wyniku czego pierwsza ze spółek przestanie istnieć. Jedną z działalności dotychczasowej spółki może zostać wydzielona w drodze podziału do nowej spółki, funkcjonującej pod nowym adresem, przy czym dotychczasowa spółka może rozpocząć zupełnie nową działalność.

Niezależnie od okoliczności, może więc się okazać, że mając zawartą umowę ze spółką A sp. z o.o., której współnikiem jest X, usługi na naszą rzecz po pewnym czasie świadczyć będzie spółka B S.A., której akcjonariuszami są Y i Z, mimo że prawa i obowiązki z zawartej umowy nie zostały przeniesione na żaden podmiot zewnętrzny. Oczywiście, powyższe zmiany mogą pozostawać niezauważone np. przez konsumentów, którzy większe znaczenie mogą przywiązywać do marki sprzedawanego produktu czy usługi niż do danych identyfikujących podmiot, który je ofe-

Zmiany organizacyjne spółki wywołują bardzo często konieczność przesłania aktualizacji obowiązku informacyjnego do osób, których dane dotyczą oraz informacji do kontrahentów, z którymi zawarte są umowy powierzenia przetwarzania danych osobowych.

Spółki prawa handlowego powoływane są przez swoich współników czy założycieli, którzy nadają im pewne cechy, takie jak cel czy przedmiot pro-

ruje. Jednak w kontekście stosowanych podstaw przetwarzania danych, zgód zbieranych przez przedsiębiorców, szczególnie podczas świadczenia usług w Internecie, czy spełniania obowiązku informacyjnego wobec osób, których dane dotyczą, informacja iż w spółce doszło do pewnych zmian może rodzić pytania, czy złożone wcześniej oświadczenia, zgody czy upoważnienia pozostają aktualne. Zagadnienie to jako całość jest bardzo obszerne i wykracza poza ramy tego artykułu, my przyjrzymy się mu od strony przepisów dotyczących ochrony danych osobowych.

Wpływ zmian organizacyjnych i właścicielskich spółki na regulację udostępniania danych podmiotom trzecim

Wiele przedsiębiorstw w ramach swojej działalności decyduje się korzystać z usług, których dostarczenie pociąga za sobą konieczność przekazania danych osobowych. Mogą być to usługi tzw. outsourcingowe, w zakresie chociażby prowadzenia obsługi kadrowej, księgowej czy IT przedsiębiorstwa. Także takie usługi jak marketing czy dostawa oprogramowania albo hosting strony internetowej wiążą się z udostępnianiem danych osobowych – nawet jeśli odbiorca usług w rzeczywistości nie ma dostępu do gromadzonych danych osobowych, może być uważany za administratora tych danych.

W wyżej opisanych przypadkach bardzo często konieczne jest zawarcie umowy powierzenia przetwarzania danych osobowych, o której mowa w art. 28 RODO, aby zapewnić zgodność przetwarzania z prawem i zabezpieczyć zarówno administratora danych, jak i podmiot powierzający przed administracyjną karą pieniężną przewidzianą w art. 83 ust. 4 RODO oraz ewentualnymi sporami w zakresie odpowiedzialności odszkodowawczej wobec podmiotów danych. Jeżeli

li w ramach świadczenia usług dochodzi do przekazywania danych do państw poza Europejskim Obszarem Gospodarczym, przepływ danych zabezpieczony jest także za pomocą instrumentów prawnych przewidzianych w Rozdziale V RODO.

Zmiany właścicielskie czy organizacyjne spółki, takie jak zmiana adresu, składu zarządu, nazwy spółki, jej formy prawnej, a nawet zmiana przedmiotu działalności nie mają wpływu na istnienie umów w zakresie powierzenia danych osobowych czy na byt instrumentów prawnych zabezpieczających transfer danych poza EOG. Nawet w przypadku połączenia spółek czy przejęcia wydzielonej części spółki (przy odpowiedniej konstrukcji planu podziału), spółka przejmująca wejdzie z mocy prawa w miejsce swojego poprzednika w umowach powierzenia czy umowach zawartych z pomocą standardowych klauzul umownych zatwierdzonych przez Komisję Europejską czy krajowy organ nadzorczy (art. 46 ust. 1 lit. c) i d) RODO).

Niemniej jednak w ocenie autorów absolutnie konieczne jest poinformowanie wszelkich kontrahentów o zmianach związanych z nazwą czy formą prawną, a także adresem spółki będącej przedmiotem umowy. Należy bowiem pamiętać, że umowa powierzenia oraz umowy zawarte na standardowych klauzulach mają na celu zabezpieczenie interesów podmiotów danych – w zakresie chociażby skuteczności wykonywania praw z art. 15-21 RODO czy uzyskania informacji o naruszeniu ochrony danych osobowych albo oceny naruszenia przez organ nadzorczy. W przypadku, gdy którakolwiek ze stron umowy powierzenia nie będzie miała pełnych informacji, w szczególności kontaktowych, o swoim kontrahencie, doręczenie przekazywanego do wykonania żądania podmiotu danych czy zawiadomienia o naruszeniu, a także oceny skutków dla ochrony danych może

okazać się nieskuteczne. Każda taka sytuacja może wpłynąć na znaczny wzrost ryzyka przetwarzania danych osobowych, a tym samym nałożenia administracyjnej kary pieniężnej czy odpowiedzialności odszkodowawczej wobec podmiotu danych.

W przypadku, gdy w wyniku zmian spółka dołącza do struktury grupy kapitałowej, należy także zadbać o jej odpowiednie związanie wiążącymi regułami korporacyjnymi dotyczącymi ochrony danych osobowych w rozumieniu art. 47 RODO, jeżeli takie zostały przez grupę przyjęte. Zapewnienie związania regułami będzie zależało od samego brzemienia takiego dokumentu i ustalonego w nim sposobu zapewnienia, że wszyscy członkowie grupy będą takich reguł przestrzegać. Grupa Robocza art. 29 zasugerowała następujące przykładowe sposoby zapewnienia związania regułami wszystkich członków grupy:

- 1) Wiążące korporacyjne lub umowne reguły, których przestrzeganie można domagać się od każdego członka grupy;
- 2) Jednostronne deklaracje lub zobowiązania spółki-matki, które będą wiążące wobec pozostałych członków grupy;
- 3) Inne metody regulacyjne, takie jak zobowiązania zawarte w kodeksach;
- 4) Reguły zawarte w politykach wewnętrznych, które mogą być egzekwowane w drodze audytów i wewnętrznych sankcji¹.

Aby zapewnić zgodność przepływu danych w grupie z art. 47 ust. 1 lit a) oraz ust. 2 lit. c) RODO, należy za-

¹ Working document Establishing a Model Checklist Application for Approval of Binding Corporate Rules, przyjęty dnia 14 kwietnia 2005 r. (05/EN, WP108).

dbać o złożenie stosownych oświadczeń czy przyjęcie zobowiązań czy to przez spółkę wstępującą do grupy kapitałowej, czy to przez spółkę-matkę, która może działać ze skutkiem dla innych spółek grupy. Ze względu na to, że wiążące reguły korporacyjne będą nową regulacją w dołączającej do grupy spółce, w ocenie autorów grupa powinna zadbać o ich prawidłową implementację i zaplanować audyt powdrożeniowy przestrzegania reguł, zgodnie z art. 47 ust. 2 lit. j) RODO w rozsądnym czasie po dołączeniu przez spółkę do grupy. Jeżeli w grupie kapitałowej powołany został wspólny inspektor ochrony danych, należy pamiętać o jego zgłoszeniu do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (w terminie 14 dni od powołania go w dołączającej spółce) oraz o umieszczeniu jego danych kontaktowych na stronie internetowej, zgodnie z art. 11 ustawy o ochronie danych osobowych.

Warto także pamiętać o tym, że w efekcie zmian, w tym dołączenia do grupy kapitałowej, korzystnym może być podjęcie przez spółkę zobowiązania w zakresie przestrzegania kodeksu postępowania (art. 40 RODO). Kwestię tę warto mieć na uwadze w szczególności w przypadku zmiany przedmiotu działalności spółki, kiedy wskazanym jest sprawdzenie, czy określona branża, do której wkracza spółka, nie opracowała stosownego kodeksu postępowania.

Wpływ zmian organizacyjnych i właścicielskich spółki na obowiązki w zakresie transparentności

O ile same zmiany właścicielskie spółki nie znajdują odzwierciedlenia w obowiązkach związanych z transparentnością przetwarzania danych, o tyle wiele innych zmian dotyczących spółki taki wpływ może wywierać.

Jako obowiązki w zakresie transparentności na potrzeby tego opracowania traktowane są obowiązki informacyjne wobec podmiotów danych (art. 13 i 14 RODO).

Jeżeli chodzi o transparentność przetwarzania wobec podmiotów danych, to Grupa Robocza art. 29 wskazuje, że jej rozliczalność ma zastosowanie nie tylko w momencie zbierania danych, ale przez cały czas przetwarzania². Administrator danych powinien poinformować osoby, których dane przetwarza o wszelkich istotnych lub dużych zmianach w swoich oświadczeniach dotyczących ochrony danych osobowych. Za takie istotne i duże zmiany Grupa Robocza art. 29 uznała zmianę celu przetwarzania danych, zmianę tożsamości administratora czy zmianę sposobu, w jaki osoby, których dane dotyczą mogą wykonywać swoje prawa³. W kontekście omawianych zmian organizacyjnych spółek wydaje się, że zmiana adresu, nazwy czy formy prawnej spółki będzie wchodzić w zakres pojęcia tożsamości administratora i powinna zostać zakomunikowana osobom, których dane dotyczą. Jest to tym bardziej zasadne, że wielu administratorów umożliwia składanie żądań dotyczących danych osobowych drogą poczty tradycyjnej na adres swojej siedziby.

Podobnie, zakomunikowania podmiotom danych będzie wymagało powołanie w spółce nowego Inspektora Ochrony Danych w efekcie dołączenia do grupy kapitałowej, w której powołany jest wspólny inspektor. W ocenie autorów, komunikacji podmiotom danych będzie wymagała także zmiana sposobu zabezpieczeń transferu danych do państw poza EOG w wyniku przystąpienia do wiążących reguł korporacyjnych. Zarówno art. 13 ust.

1 lit. f) RODO, jak i art. 14 ust. 1 lit. f) RODO nakładają na administratora obowiązek poinformowania osoby, której dane dotyczą o zamiarze przekazania danych do państwa trzeciego oraz o odpowiednich i właściwych sposobach zabezpieczenia tego transferu, jak i możliwości uzyskania kopii danych lub miejscu ich udostępnienia. Oczywiście, odpowiedniej komunikacji wymaga także nieprzewidziany wcześniej transfer danych poza EOG.

Zmiana celu przetwarzania może mieć miejsce zarówno w związku z nowymi technikami stosowanymi przez administratora, ale może być w omawianym tu kontekście także konsekwencją zmiany przedmiotu działalności spółki. Należy pamiętać, że każda zmiana celu przetwarzania pociąga za sobą nie tylko konieczność poinformowania o tym podmiotów danych, ale także aktualizacji rejestru czynności przetwarzania danych.

Reasumując, w przypadku zmiany adresu, nazwy czy formy prawnej spółki, powołania grupowego IOD czy zmiany celu przetwarzania danych osobowych, nowego transferu danych poza EOG, konieczne jest sporządzenie aktualizacji przekazanych obowiązków informacyjnych i zakomunikowanie takiej aktualizacji podmiotom danych.

Zgodnie z zaleceniami Grupy Roboczej art. 29, stosowna aktualizacja powinna być podmiotom danych przekazana w taki sposób, aby większość odbiorców faktycznie komunikowane zmiany dostrzegła. Komunikat powinien być przekazany za pomocą odpowiedniego środka (np. e-mail, poczta, okienko pop-up) i powinien być poświęcony właśnie zmianom w obowiązkach informacyjnych. Nie powinien być więc elementem dodanym do komunikacji marketingowej czy podobnych wiadomości⁴. Niemniej jednak,

² Wytoczne w sprawie przejrzystości na podstawie rozporządzenia 2016/679 przyjęte dnia 11 kwietnia 2018 r. (17/PL, WP260 rev.01), s. 18.

³ Tamże.

⁴ Tamże.

w ocenie autorów w przypadku komunikacji za pomocą poczty tradycyjnej nie ma przeciwwskazań, aby informacja o aktualizacji zasad przetwarzania danych została przesłana tą samą przesyłką co inne dokumenty, chociażby faktury. Istotnym jest jednak, aby informacja dotycząca ochrony danych osobowych była wyodrębniona od innych.

RODO nie przewiduje żadnego terminu, w którym aktualizacja zasad przetwarzania danych powinna zostać przekazana osobom, których dane dotyczą. Stosowne terminy przewidziane w art. 13 i 14 RODO odnoszą się bądź do kwestii przekazania całości obowiązku informacyjnego, a więc momentu pozyskania danych osobowych, bądź też do kwestii dalszego przetwarzania w innym celu niż cel, w jakim dane zostały zebrane. Niemniej jednak, Grupa Robocza art. 29 zaleca zastosowanie w tym zakresie zasad wskazanych w art. 14 ust. 4 RODO, a więc z odpowiednim wyprzedzeniem przed faktycznym rozpoczęciem zmienionego przetwarzania, które może mieć istotny wpływ na sytuację podmiotów danych⁵. W omawianym tu kontekście taki istotny wpływ może mieć miejsce bądź w przypadku zmiany celu przetwarzania danych, bądź w przypadku zmian właścicielskich skutkujących transferem danych do państw trzecich, czy to w ramach grupy kapitałowej, czy w związku z korzystaniem z narzędzi informatycznych zapewnianych przez grupę i dostarczanych czy utrzymywanych przez podmioty spoza EOG. W przypadku takich zmian, powinny być one zakomunikowane przed rozpoczęciem nowego przetwarzania lub transferem danych, aby dać podmiotom danych możliwość uprzedniej interwencji, chociażby w drodze wykonania praw z art. 15-21 RODO⁶. Przekazanie

stosownych informacji może być jednak niekorzystne, jeśli miałyby mieć miejsce przed lub w trakcie transakcji. Korzystnym rozwiązaniem może być opóźnienie działań technicznych w zakresie migracji danych do systemów grupowych czy zaplanowanych przez nowego właściciela o okres, który pozwoli z jednej strony na reakcję podmiotów danych przed planowanym transferem, a z drugiej nie doprowadzi do ujawnienia informacji o transakcji przed jej dokonaniem.

Grupa Robocza art. 29 zaleca także ponawianie obowiązku informacyjnego wobec podmiotów danych⁷. Można więc dokonując aktualizacji przekazać nie tylko informacje o zmianach, ale całość obowiązku informacyjnego zgodnego z art. 13 czy 14 RODO.

Część procesów przetwarzania danych osobowych w spółce, która podlega zmianom organizacyjnym czy właścicielskim może być oparta na zgodzie podmiotu danych. Tak jak w przypadku obowiązku informacyjnego czy innych obowiązków związanych z transparentnością, zmiany właścicielskie spółki nie będą miały wpływu także na udzielone przez osoby, których dane dotyczą zgody ani też na proces ich zbierania w przyszłości.

Zgodnie z art. 4 pkt 11) RODO, ważna zgoda na przetwarzanie danych osobowych jest dobrowolnym, konkretnym, świadomym i jednoznacznym okazaniem woli przyzwalającym na przetwarzanie danych osobowych osoby, która zgodę wyraża. W kontekście zmian organizacyjnych w spółkach, spośród katalogu cech ważnej zgody istotna jest jej konkretność i świadomość.

Grupa Robocza art. 29 wskazała następujące minimalne wymogi informacyjne przed pozyskaniem zgo-

dy, aby można było uznać zgodę za konkretną:

- Podanie tożsamości administratora;
- Podanie celu każdej z operacji przetwarzania, na które ma być wyrażona zgoda;
- Wymienienie rodzaju przetwarzanych na mocy zgody danych;
- Poinformowanie o prawie do wycofania zgody;
- Przekazanie informacji o ewentualnym zautomatyzowanym podejmowaniu decyzji;
- Poinformowanie o możliwych zagrożeniach związanych z przekazaniem danych do państwa trzeciego, którego poziom ochrony danych osobowych nie został przez Komisję uznany za odpowiedni lub konsekwencji braku zabezpieczeń transferu danych do państwa trzeciego⁸.

⁵ Tamże, s. 19.

⁶ Tamże, s. 19.

⁷ Tamże.

⁸ Wytyczne dotyczące zgody na mocy rozporządzenia 2016/679 przyjęte dnia 28 listopada 2017 r., ostatnio zmienione i przyjęte dnia 10 kwietnia 2018 r. (17/PL, WP259 rev. 01), s. 14-15.

W odniesieniu do wymogu podania celu każdej z operacji przetwarzania, to jest on podyktowany także konkretnością zgody i powiązany z koniecznością pozyskania oddzielnej zgody dla każdego celu przetwarzania danych (motyw 43 RODO).

W omawianym kontekście może powstać wątpliwość, czy zmiana nazwy, formy prawnej czy adresu spółki nie będzie wpływała na zgodę poprzez zmianę szeroko rozumianej tożsamości administratora. Wydaje się, że dopóki od strony praktycznej przetwarzania danych będzie nadal dokonywał ten sam podmiot, który uzyskał zgodę na przetwarzanie danych, wysyłanie ponownego zapytania o zgodę nie ma sensu. Biorąc pod uwagę, że zakomunikowanie powyższych zmian jest obowiązkowe w ramach aktualizacji obowiązku informacyjnego, podmiot danych dysponować będzie dostatecznymi informacjami, aby skorzystać skutecznie ze swoich praw, w szczególności z prawa do wycofania zgody. Inaczej może jednak wyglądać sytuacja w przypadku dołączenia przez spółkę do grupy kapitałowej, która obejmuje także podmioty zlokalizowane poza EOG, z którymi dochodzi do wymiany danych. O ile w przypadku wiążących reguł korporacyjnych lub gdy transfer

danych ma miejsce wyłącznie między państwami o dostatecznym stopniu ochrony danych osobowych zgodnie z decyzją Komisji, ponowne zapytanie o zgodę nie wydaje się potrzebne, o tyle w przypadku nieobjętego pierwotną zgodą niezabezpieczonego transferu danych poza EOG, powstaje konieczność uzyskania przez administratora nowej zgody. Każdy kazus wymaga jednak odrębnego rozważenia, szczególnie w kontekście dopuszczalności wymiany danych w ramach grupy kapitałowej na podstawie uzasadnionego interesu administratora danych (motyw 48 RODO).

Ostatnią kwestią jest zmiana przedmiotu działalności spółki, która skutkuje wprowadzeniem nowych celów przetwarzania danych. Nie może ulegać wątpliwości, że taka sytuacja wymaga uzyskania odrębnej zgody. Jak to już zostało opisane powyżej, ważna zgoda może obejmować tylko jeden cel przetwarzania danych. Z tego też względu nie jest dopuszczalna zmiana lub rozszerzenie celu przetwarzania danych, które opiera się na podstawie prawnej, jaką jest zgoda.

Podsumowanie

W świetle powyższych rozważań wydaje się, że w przypadku zmian wła-

ścielskich w spółkach, w większości przypadków nie będą powstawać obowiązki związane z przetwarzaniem danych osobowych. Najistotniejsze kwestie wiążą się z przystąpieniem spółki do grupy kapitałowej, jeżeli w grupie obowiązują wiążące reguły korporacyjne dotyczące ochrony danych osobowych w rozumieniu art. 47 RODO lub gdy dochodzi do transferu danych poza EOG, a także gdy powołano grupowego IOD. Należy zapewnić zabezpieczenie transferu danych poza EOG, a także nie zapomnieć aby zgłosić nowego IOD do organu nadzorczego.

Znacznie więcej obowiązków wiąże się ze zmianą nazwy spółki, jej adresu czy formy prawnej. W takiej sytuacji konieczne jest zarówno poinformowanie podmiotów danych o aktualizacji obowiązku informacyjnego, jak i poinformowanie wszelkich podmiotów, z którymi została zawarta umowa powierzenia. Zmiana zaś przedmiotu działalności spółki może wiązać się z powstaniem nowych celów przetwarzania danych. Taka sytuacja także pociąga za sobą konieczność przetwarzania informacji podmiotom danych, a w przypadku gdy przetwarzanie danych opiera się na zgodzie – pozyskania nowej zgody.